

การประเมินการดำเนินงาน ของสภาองค์กรชุมชน

The Performance Evaluation of the Community Organization Council

สุรสิทธิ์ วชิรขจร (Surasit Vajirakachorn)¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนในด้านปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานระหว่างภาค ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน การเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินครั้งนี้ใช้วิธีการประเมินทั้งในเชิงปริมาณ โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือ เพื่อให้การเก็บข้อมูลเป็นไปตามขั้นตอน และตรงตามประเด็นอย่างครบถ้วนจากกลุ่มตัวอย่างในระดับจังหวัด จำนวน 272 ตัวอย่าง และระดับตำบล จำนวน 1,812 ตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 2,084 ตัวอย่าง รวมถึงการประเมินเชิงคุณภาพโดยเน้นการสัมภาษณ์เจาะลึกและการระดมสมองจากผู้เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ F-test และ Scheffe' โดยใช้โปรแกรม SPSS

ผลการประเมินในเชิงปริมาณในระดับจังหวัด พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณารายประเด็นปรากฏว่า ปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์อยู่ในระดับสูง สำหรับผลการประเมินในเชิงปริมาณในระดับตำบลมีลักษณะที่สอดคล้องกัน คือ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณารายประเด็นปรากฏว่า ปัจจัยการนำเข้าอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์อยู่ในระดับสูง เมื่อวิเคราะห์

¹รองศาสตราจารย์ ดร., คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพฯ 10240, อีเมล : surasit@nida.ac.th

เปรียบเทียบระหว่างภาคในระดับจังหวัดในภาพรวม พบว่า ภาคที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ภาคเหนือตอนบน ส่วนในระดับตำบล พบว่า ภาคที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ภาคเหนือตอนล่าง

ผลการประเมินในเชิงคุณภาพ พบว่า ประเด็นปัจจัยนำเข้า (Input) สมาชิกสภาองค์กรชุมชนส่วนใหญ่ยังมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนไม่ชัดเจน ทั้งยังเห็นว่างบประมาณที่ได้รับเพื่อสนับสนุนสภาองค์กรชุมชนของบางพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการจัดกระบวนการสภาองค์กรชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สนับสนุนงานของสภาองค์กรชุมชนอย่างเต็มที่ การดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการ (Process) ของสภาองค์กรชุมชนต้องมีแกนนำที่เข้มแข็ง มีความรู้ ความสามารถ มีภาวะผู้นำ เพื่อนำพาชุมชนไปสู่ทิศทางการพัฒนาที่ดีขึ้น ผลผลิต (Output) ของการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน พบว่าก่อให้เกิดผลดีต่อชุมชน เป็นการสร้างการพัฒนาในรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง ชุมชนสามารถบริหารจัดการชุมชน ลดความขัดแย้งในชุมชน และสร้างแผนพัฒนาชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทของตนได้ และท้ายสุดในส่วนผลลัพธ์ (Outcome) การดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนสามารถเป็นเวทีกลางเพื่อร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ สามารถสร้างความสมานฉันท์เกิดขึ้นในชุมชน เพราะคนในชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันในสังคม และทำให้เกิดพลังทางสังคมที่มาจากรากฐานอย่างแท้จริง

คำสำคัญ : การประเมินการดำเนินงาน, สภาองค์กรชุมชน

Abstract

The present study was aimed to assess the Community Organization Council (COC)'s achievement under the framework of input, process, output, and outcome. It also aimed to compare the result between each region as well as acquired opinion and recommendation to improve the operation of COC. Both quantitative and qualitative methods were employed. Quantitatively, the questionnaire survey was conducted in order to gained the information from 272 samples at the provincial level and 1,812 samples at the Tambol level, with the total questionnaires of 2,084 samples. The data were analyzed and described by percentage, mean, standard deviation, F-test, and Scheffe' using SPSS program. Qualitative data was gathered by using of in-depth interview and focus group from the related personnel at the central and regional level.

From the quantitative analysis at the provincial level, the study found that the overall achievement of the project was high, and when several aspects were considered, input of the project was moderate, process, output, and outcome were high. The result also in the same direction at the Commune level, the overall achievement of the project was high, and when several aspects were considered, input of the project was moderate, process, output, and outcome were high. When comparing between each region, at the provincial level, the region with the highest score was the upper-north region, and at the Commune level was the lower-north region.

The opinion of related personnel concerned with the input from the qualitative data revealed that the members of COC did not have enough knowledge and understanding on their role and authority. Besides, COC members also complained about the insufficient of budget for implementing their duty and the lack of support from the local government units. In term of process evaluation, they suggested that in order to achieve the objectives, COC should have strong and efficient leader, equipped with knowledge and understanding, competency,

and leadership. In addition, when considered in the areas of output and outcome, the result confirmed that the operation of COC had the advantage toward the community. The COC was the venue to exercise community participation. Community had learned how to manage themselves, how to solve their own problem as well as decrease conflict and set their own development destination through the community plan.

Keywords : Performance Evaluation, Community Organization Council

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

แนวทางการพัฒนาประเทศไทยที่ผ่านมาตั้งแต่อดีตมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่สร้างช่องว่างของการกระจายรายได้ เกิดการพัฒนาที่สร้างความเป็นเมืองสูงกว่าชนบท เกิดข้อจำกัดทางโครงสร้าง ทำให้ชนบทเกิดความเสื่อมโทรมด้านการพัฒนาในมิติต่าง ๆ อาทิ ศักยภาพคน วัฒนธรรม ประเพณี รวมไปถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้ประเทศเริ่มมองเห็นถึงปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น และมีความพยายามหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี 2540 ที่ได้บัญญัติให้มีการปฏิรูปการเมือง การเพิ่มสิทธิเสรีภาพ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนามากขึ้น และส่งผลให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้เพิ่มบทบาทการพัฒนาโดยเน้น “คนเป็นศูนย์กลาง” ตามไปด้วย ผลของการเปลี่ยนแปลงคือ การทำให้ประชาชนเป็นผู้มีสิทธิ มีโอกาสในการร่วมแสดงความคิดเห็นในการหาแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับชุมชนของตนเองได้อย่างแท้จริง เพราะโครงสร้างและระบบของชุมชน จัดเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสังคมไทยให้มีความเข้มแข็งตามมา

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) อยู่ภายใต้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และเป็นองค์กรหนึ่งที่ทำให้การสนับสนุนการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ มีการดำเนินการในกิจกรรมพัฒนาชุมชนด้านต่าง ๆ ทั้งในชุมชนเมืองและชนบทกระจายทั่วทุกจังหวัดทั่วประเทศ โดยมีแนวคิดการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง จัดการตนเองร่วมกัน

ของคนในชุมชน หรืออาจจะพูดได้ว่า “ชุมชนเป็นพลังสำคัญที่จะปลดปล่อยแก้ปัญหาให้กับคนในชุมชนและประเทศชาติ” ผลจากการดำเนินงานสนับสนุนการพัฒนาขององค์กรชุมชนเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้มีการผลักดันให้พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 เกิดขึ้น เพื่อเป็นหลักประกันในการรับรองความมั่นคงในการดำเนินงานส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยมีการส่งเสริมการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 จนถึง 30 กันยายน พ.ศ. 2557 มีการจัดตั้งไปแล้วรวมทั้งสิ้น 4,409 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 56.35 ของจำนวนตำบล/ เทศบาล/ เขตทั่วประเทศ จากสถิติผลการดำเนินงานจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนทำให้เห็นว่าการจัดตั้งในปี พ.ศ. 2551 เป็นปีที่มีการจัดตั้งมากที่สุด ส่วนในปี พ.ศ. 2552-2557 มีการจัดตั้งที่เพิ่มขึ้นและลดลง (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2557: 79) อันมีผลมาจากการพัฒนาคุณภาพของสภาองค์กรชุมชนที่จัดตั้งแล้วให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และจะเห็นว่าผลจากการดำเนินงานสภาองค์กรชุมชนที่ผ่านมา มีผลต่อการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนทั้งในกระบวนการดำเนินงาน การจัดตั้ง ตลอดจนถึงประสิทธิภาพของกลุ่มที่ถูกจัดตั้งเรียบร้อยแล้ว

จากการดำเนินงานของ “สภาองค์กรชุมชน” ที่ผ่านมา จึงเป็นสาเหตุให้มีการประเมินการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนขึ้น เพื่อเป็นการทบทวนการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนว่าสามารถเป็นเวทีเชื่อมโยงงานพัฒนาด้านต่าง ๆ ให้กับชุมชนในระดับตำบล จังหวัด ประเทศ รวมถึงประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาพื้นที่เรียนรู้สภาองค์กรชุมชนเพื่อการขยายผลการพัฒนาให้ขยายวงกว้าง โดยการประเมินครั้งนี้ ผู้ประเมินได้อาศัยตัวแบบ Input-Output Model (Rossi & Freeman, 1993) มาใช้เป็นกรอบในการประเมิน โดยเริ่มต้นประเมินจากปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) ไปจนถึงผลลัพธ์ (Outcome) ของการดำเนินงาน และเสนอแนะแนวทางแก้ไข หากมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาชุมชนฐานรากได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1. เพื่อประเมินการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนในด้านปัจจัยการนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome)

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนระหว่างภาคการบริหารของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน

วิธีการประเมิน

1. ขอบเขตการประเมิน

1.1 ด้านเนื้อหา ประเมินการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยตามระดับสูง ปานกลาง ต่ำ จากการให้คะแนนของสมาชิกสภาองค์กรชุมชน โดยผลการประเมินการดำเนินงานสภาองค์กรชุมชนในครั้งนี้มีประเด็นสำคัญในการประเมิน ได้แก่ ปัจจัยการนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome)

1.2 ด้านประชากร ประชาชนที่เป็นสมาชิกของสภาองค์กรชุมชน

1.3 ด้านพื้นที่ พื้นที่ในการประเมินครั้งนี้แบ่งออกเป็น 11 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือตอนบน ภาคเหนือตอนล่าง ภาคใต้ตอนบน ภาคใต้ตอนล่าง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคอีสานตอนบน ภาคอีสานตอนกลาง ภาคอีสานตอนใต้ ภาคกลาง และกทม.และปริมณฑล

1.4 ด้านระยะเวลา การประเมินครั้งนี้ได้กำหนดการศึกษาในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึงเดือนตุลาคม 2558

2. กรอบแนวคิดในการประเมิน

ในการประเมินครั้งนี้ ผู้ประเมินได้กำหนดประเด็นการประเมินดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดในการประเมิน

ประเด็นที่ใช้ในการประเมิน	สภาองค์กรชุมชนตำบล	ที่ประชุมในระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบล
ปัจจัยนำเข้า (Input)	1) ปัจจัยภายในชุมชน เช่น ความรู้ความเข้าใจ ประสบการณ์ของสมาชิก และความเข้มแข็งของประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะการรับรู้และการมีส่วนร่วมของคนในตำบล 2) ปัจจัยภายนอกชุมชน เช่น งบประมาณสนับสนุน การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พอช. และหน่วยงานภาครัฐ	งบประมาณสนับสนุน การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ฯลฯ
กระบวนการ (Process)	1) การดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน - มีแกนนำที่เข้าใจเรื่องสภาองค์กรชุมชนตำบลในการขับเคลื่อนงาน - มีการทำกิจกรรมในพื้นที่ - มีการเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือกับเครือข่ายองค์กรชุมชนอื่น ๆ - มีการกำหนดเป้าหมายตำบลและมีการจัดทำแผนการขับเคลื่อนงาน - มีเวทีประชุมเข้าร่วมเสนอแนะความคิดเห็นในการดำเนินงาน - มีการสรุปบทเรียนร่วมกัน 2) การประสานงาน - มีการประสานงานร่วมกับสภาองค์กรชุมชนตำบลอื่น - มีการประสานการทำงานร่วมกับที่ประชุมสภาระดับจังหวัด - มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - มีการประสานทำงานร่วมกับคณะกรรมการตามกฎหมายอื่น	1) การดำเนินงานของที่ประชุมในระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบล - มีการจัดทีมคนทำงานหรือผู้รับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ - มีการจัดการงบประมาณเพื่อใช้ในการทำงานในระดับจังหวัด - มีการจัดระบบข้อมูลการทำงาน - มีการวางแผนการทำงานในระดับจังหวัด 2) การประสานงานของที่ประชุมในระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบล - มีการประสานเชื่อมโยงการทำงานระหว่างที่ประชุมในระดับจังหวัดกับกลไกการทำงานของขบวนองค์กรชุมชนที่มีอยู่เดิม - มีการประสานเชื่อมโยงการทำงานระหว่างที่ประชุมในระดับจังหวัดกับสภาองค์กรชุมชนตำบล - มีการเชื่อมโยงประเด็นงานพัฒนาต่าง ๆ ของเครือข่ายประเด็นงาน - มีการประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดในการประเมิน (ต่อ)

ประเด็นที่ใช้ในการประเมิน	สภาองค์กรชุมชนตำบล	ที่ประชุมในระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบล
ผลผลิต (Output)	ผลการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจตามมาตรา 21 ซึ่ง พรบ. สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 กำหนดให้สภาองค์กรชุมชนตำบล ดำเนินการจำนวน 12 ด้าน ได้แก่ 1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกองค์กรชุมชนอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของชุมชนและของชาติ 2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกองค์กรชุมชนร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นละหน่วยงานของรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน 3) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกองค์กรชุมชน รวมถึงตลอดทั้งการร่วมมือกันในการคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน 4) เสนอแนะปัญหาและแนวทางแก้ไข และการพัฒนาต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5) เสนอแนะปัญหาและแนวทางแก้ไข หรือความต้องการของประชาชนอันเกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6) จัดให้มีเวทีการปรึกษาหารือกันของประชาชนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการให้ความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมของ	ผลการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจตามมาตรา 27 ซึ่ง พรบ. สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 กำหนดให้ที่ประชุมในระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบลดำเนินการจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) เสนอแนะทางการพัฒนาจังหวัดต่อผู้ว่าราชการจังหวัดและองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด 2) เสนอแนะต่อผู้ว่าราชการจังหวัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข หรือความต้องการของประชาชนในเรื่องการจัดทำบริการสาธารณะและการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม 3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนตำบล เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน 4) เสนอข้อคิดเห็นในเรื่องที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดปรึกษา 5) เสนอรายชื่อผู้แทนระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบลสองคน เพื่อไปร่วมประชุมในระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดในการประเมิน (ต่อ)

ประเด็นที่ใช้ในการประเมิน	สภาองค์กรชุมชนตำบล	ที่ประชุมในระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบล
	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่มีผลหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน 7) ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรชุมชนในตำบลเกิดความเข้มแข็งและสมาชิกองค์กรชุมชนรวมตลอดทั้งประชาชนทั่วไปในตำบลสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน 8) ประสานและร่วมมือกับสภาองค์กรชุมชนตำบลอื่น 9) รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นในตำบลอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานของรัฐโดยรายงานต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง 10) วางกติกาในการดำเนินกิจการของสภาองค์กรชุมชนตำบล 11) จัดทำรายงานประจำปีของสภาองค์กรชุมชนตำบลรวมถึงสถานการณ์ด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตำบล เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปทราบ 12) เสนอรายชื่อผู้แทนสภาองค์กรชุมชนตำบลเพื่อไปร่วมประชุมในระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบล จำนวนสองคน	

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดในการประเมิน (ต่อ)

ประเด็นที่ใช้ในการประเมิน	สภาองค์กรชุมชนตำบล	ที่ประชุมในระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบล
ผลลัพธ์ (Outcomes)	ประสิทธิผลของการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนตำบล ประกอบด้วย 1) การเป็นเวทีกลางในการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน 2) การสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ขึ้นในชุมชน 3) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน	ประสิทธิผลของการดำเนินงานของที่ประชุมในระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบล ประกอบด้วย 1) การช่วยให้ชุมชนเข้มแข็งจัดการตนเองได้ 2) บทบาทด้านการสร้างระบอบประชาธิปไตยและระบบธรรมาภิบาล

3. เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน

เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดผลการวิจัยครั้งนี้คือ การกำหนดระดับการประเมินของการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน ซึ่งมีตั้งแต่ระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง โดยมีขั้นตอนและรายละเอียด ดังนี้

ช่วงคะแนนระหว่าง	0.00 – 1.00	= ระดับน้อย
ช่วงคะแนนระหว่าง	1.01 – 2.00	= ระดับปานกลาง
ช่วงคะแนนระหว่าง	2.01 – 3.00	= ระดับสูง

4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (สภาองค์กรชุมชนตำบล)

การประเมินผลครั้งนี้ ผู้ประเมินได้กำหนดกลุ่มประชากรที่เป็นแกนนำหรือเป็นสมาชิกสภาองค์กรชุมชนกลุ่มต่าง ๆ ทั่วประเทศ เป็นตัวแทนในการตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็นภาคต่าง ๆ 11 ภาค คือ กรุงเทพฯและปริมณฑล ภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ ภาคใต้ตอนบน ภาคใต้ตอนล่าง ภาคเหนือตอนบน และภาคเหนือตอนล่าง จำนวนสภาองค์กรชุมชนที่ถูกจัดตั้งแล้วทั้งหมด 4,409 แห่ง โดยใช้วิธีการคำนวณหาขนาดตัวอย่างจากสูตร Yamane (1973) $n = 367$ ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง = 0.05 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยสุ่มแบบง่าย (Simple Random) ภาคละ 1 จังหวัด และในแต่ละจังหวัดจะอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากสภาองค์กรชุมชน ๆ ละ 5 คน คิดเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,835 คน

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ประชุมในระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบล ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยอาศัยจังหวัดเดียว กับสภาองค์กรชุมชนในระดับตำบล และในแต่ละจังหวัดจะอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จังหวัดละ 20 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 220 คน (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนการสุ่มตัวอย่างแยกตามแต่ละโครงการ

ภาค	สภาองค์กรชุมชนที่ จัดตั้งแล้ว (จำนวน)	กลุ่มตัวอย่าง (จำนวน)	ร้อยละ (%)
1) กรุงเทพฯและปริมณฑล	167	14	3.8
2) กลาง	563	47	12.8
3) ตะวันตก	310	26	7.0
4) ตะวันออก	354	29	8.0
5) ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน	514	43	10.0
6) ตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง	441	37	13.6
7) ตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้	600	50	11.7
8) ได้ตอนบน	325	27	7.4
9) ได้ตอนล่าง	406	34	9.2
10) เหนือตอนบน	395	32	8.9
11) เหนือตอนล่าง	334	28	7.6
รวม	4,409	367	100

5. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสมาชิกสภาองค์กรชุมชนในระดับตำบล และแบบสอบถามสมาชิกสภาองค์กรชุมชนในระดับจังหวัด ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ดังนี้

5.1 แบบสอบถามสมาชิกสภาองค์กรชุมชนในระดับตำบล และในระดับจังหวัด อันประกอบไปด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การดำเนินงานเกี่ยวกับสภาองค์กรชุมชน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome)

ส่วนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

5.2 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ในประเด็นปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) ต่อกลุ่มตัวอย่างที่สำคัญ ได้แก่ ผู้จัดการภาค และผู้ปฏิบัติงานสนับสนุนการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชน ใน 6 ภาค รวม 12 คน คณะกรรมการที่ดำเนินการในที่ประชุมระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล จำนวน 2 คน ประธานคณะอนุกรรมการสนับสนุนสภาองค์กรชุมชน จำนวน 1 คน หัวหน้าสำนักสนับสนุนสภาองค์กรชุมชน จำนวน 1 คน

5.3 การประชุมระดมสมอง (Focus group) ดำเนินการประชุมระดมสมองในประเด็นปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทสภาองค์กรชุมชนในฐานะหน่วยงานสนับสนุนที่มีอำนาจหน้าที่ และบทบาทตามกฎหมายที่ได้จัดตั้งสภาองค์กรชุมชน ซึ่งมีการดำเนินการระดับภาคภาคละ 1 ครั้ง โดยเชิญตัวแทนจากที่ประชุมในระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบล จำนวนจังหวัดละ 5 คนเข้าร่วมประชุม

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ใช้สถิติที่ใช้ในการประมวลวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรม SPSS การนำเสนอข้อมูล

6.2 ใช้การพรรณนาความจากตารางเพื่ออธิบายรายละเอียด รวมไปถึงระดับการประเมินในการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน รวมไปถึงปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

6.3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทั้ง 11 ภาคของระดับตำบล รวมถึงระดับจังหวัด โดยใช้สถิติ F-test และเปรียบเทียบรายคู่ด้วยสถิติ Scheffe'

ผลการประเมิน

ภาพรวมของระดับจังหวัด

ในการประเมินครั้งนี้มีประเด็นการประเมิน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนในระดับจังหวัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับ

สูง มีค่าเฉลี่ย 2.14 ซึ่งหากพิจารณารายประเด็นปรากฏว่า ปัจจัยการนำเข้าอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.61 กระบวนการ อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 2.23 ผลผลิต อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 2.22 และผลลัพธ์อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 2.38 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยภาพรวมการประเมินการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนใน

การประเมินการดำเนินงานของ สภาองค์กรชุมชน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
ปัจจัยนำเข้า	1.61	0.776	ปานกลาง
กระบวนการ	2.23	0.665	สูง
ผลผลิต	2.22	0.724	สูง
ผลลัพธ์	2.38	0.611	สูง
รวม	2.14	0.736	สูง

ภาพรวมของการพิจารณารายประเด็นระดับจังหวัด

จากการประเมินการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนในระดับจังหวัดแต่ละประเด็น สามารถสรุปได้ดังนี้

ประเด็นปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 1.61 อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายข้อ พบว่า งบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงานมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 1.67 อยู่ในระดับปานกลาง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน มีค่าเฉลี่ย 1.49 อยู่ในระดับปานกลาง หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน มีค่าเฉลี่ย 1.67 อยู่ในระดับปานกลาง

กระบวนการ (Process) พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 2.23 อยู่ในระดับสูง พิจารณารายข้อ พบว่า มีการจัดทีมคนทำงานหรือผู้รับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ย 2.21 อยู่ในระดับสูง มีการจัดการงบประมาณเพื่อใช้ในการทำงานในระดับจังหวัด มีค่าเฉลี่ย 1.83 อยู่ในระดับปานกลาง มีการจัดระบบข้อมูลการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 2.19 อยู่ในระดับสูง มีการวางแผนการทำงานในระดับจังหวัด มีค่าเฉลี่ย 2.32 อยู่ในระดับสูง มีการประสานเชื่อมโยงการทำงานระหว่างที่ประชุมในระดับจังหวัดกับกลไกการทำงานของขบวนการองค์กรชุมชนที่มีอยู่เดิม มีค่าเฉลี่ย 2.38 อยู่ในระดับสูง มีการประสานเชื่อม

โยการทำงานระหว่างที่ประชุมในระดับจังหวัดกับสภาองค์กรชุมชนตำบล มีค่าเฉลี่ย 2.44 อยู่ในระดับสูง มีการเชื่อมโยงประเด็นงานพัฒนาต่าง ๆ ของเครือข่ายประเด็นงาน มีค่าเฉลี่ย 2.24 อยู่ในระดับสูง มีการประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย 2.21 อยู่ในระดับสูง

ผลผลิต (Output) พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 2.22 อยู่ในระดับสูง พิจารณารายข้อ พบว่า มีการเสนอแนวทางการพัฒนาจังหวัดต่อผู้ว่าราชการจังหวัดและองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด มีค่าเฉลี่ย 2.15 อยู่ในระดับสูง มีการเสนอแนะต่อผู้ว่าราชการจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข หรือความต้องการของประชาชนในเรื่องการจัดทำบริการสาธารณะและการพัฒนา มีค่าเฉลี่ย 2.13 อยู่ในระดับสูง มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนตำบล เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย 2.31 อยู่ในระดับสูง มีการเสนอข้อคิดเห็นในเรื่องที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดปรึกษา มีค่าเฉลี่ย 2.06 อยู่ในระดับสูง มีการเสนอรายชื่อผู้แทนระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบลสองคน เพื่อไปร่วมประชุมในระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล มีค่าเฉลี่ย 2.47 อยู่ในระดับสูง

ผลลัพธ์ (Outcomes) พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 2.38 อยู่ในระดับสูง พิจารณารายข้อ พบว่า ที่ประชุมระดับจังหวัดมีบทบาทช่วยให้ชุมชนเข้มแข็งจัดการตนเองได้ มีค่าเฉลี่ย 2.39 อยู่ในระดับสูง ที่ประชุมระดับจังหวัดมีบทบาทด้านการสร้างระบอบประชาธิปไตยและระบบธรรมาภิบาล มีค่าเฉลี่ย 2.38 อยู่ในระดับสูง (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยรายประเด็นระดับจังหวัดระดับจังหวัด

การประเมินการดำเนินงานของ สภาองค์กรชุมชน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
1. ปัจจัยนำเข้า			
1.1 งบประมาณในการสนับสนุน การดำเนินงานมีความเหมาะสม	1.67	0.614	ปานกลาง
1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสภา องค์กรชุมชน	1.49	0.917	ปานกลาง
1.3 หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน การดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน	1.67	0.755	ปานกลาง
รวม	1.61	0.776	ปานกลาง
2. กระบวนการ (Process)			
2.1 มีการจัดทีมคนทำงานหรือผู้รับ ผิดชอบงานด้านต่าง ๆ	2.21	0.584	สูง
2.2 มีการจัดการงบประมาณเพื่อใช้ ในการทำงานในระดับจังหวัด	1.83	0.738	ปานกลาง
2.3 มีการจัดระบบข้อมูลการทำงาน	2.19	0.650	สูง
2.4 มีการวางแผนการทำงานใน ระดับจังหวัด	2.32	0.652	สูง
2.5 มีการประสานเชื่อมโยงการ ทำงานระหว่างที่ประชุมในระดับจังหวัด กับกลไกการทำงานของขบวนองค์กร ชุมชนที่มีอยู่เดิม	2.38	0.631	สูง
2.6 มีการประสานเชื่อมโยงการ ทำงานระหว่างที่ประชุมในระดับจังหวัด กับสภาองค์กรชุมชนตำบล	2.44	0.616	สูง
2.7 มีการเชื่อมโยงประเด็นงานพัฒนา ด้านต่าง ๆ ของเครือข่ายประเด็นงาน	2.24	0.607	สูง
2.8 มีการประสานการทำงานร่วม กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	2.21	0.657	สูง
รวม	2.23	0.665	สูง

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยรายประเด็นระดับจังหวัดระดับจังหวัด (ต่อ)

การประเมินการดำเนินงานของ สภาองค์กรชุมชน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
3. ผลผลิต (Output)			
3.1 มีการเสนอแนวทางการพัฒนา จังหวัดต่อผู้ว่าราชการจังหวัดและ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อนำไป ประกอบการพิจารณาในการจัดทำแผน พัฒนาจังหวัด	2.15	0.719	สูง
3.2 มีการเสนอแนะต่อผู้ว่าราชการ จังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ ปัญหาและแนวทางแก้ไข หรือความ ต้องการของประชาชนในเรื่องการจัดทำ บริการสาธารณะและการพัฒนา	2.13	0.755	สูง
3.3 มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ เกิดความร่วมมือกันระหว่างสภาองค์กร ชุมชนตำบล เพื่อให้ประชาชนสามารถ พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน	2.31	0.694	สูง
3.4 มีการเสนอข้อคิดเห็นในเรื่องที่ ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดปรึกษา	2.06	0.709	สูง
3.5 มีการเสนอรายชื่อผู้แทนระดับ จังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบลสอง คน เพื่อไปร่วมประชุมในระดับชาติของ สภาองค์กรชุมชนตำบล	2.47	0.665	สูง
รวม	2.22	0.724	สูง
4. ผลลัพธ์ (Outcomes)			
4.1 ที่ประชุมระดับจังหวัดมีบทบาท ช่วยให้ชุมชนเข้มแข็งจัดการตนเองได้	2.39	0.621	สูง
4.2 ที่ประชุมระดับจังหวัดมีบทบาท ด้านการสร้างระบอบประชาธิปไตยและ ระบบธรรมาภิบาล	2.38	0.601	สูง
รวม	2.38	0.611	สูง

ภาพรวมของระดับตำบล

ในการประเมินครั้งนี้มีประเด็นการประเมิน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 2.11 ซึ่งหากพิจารณารายละเอียดปรากฏว่า ปัจจัยการนำเข้าอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.90 กระบวนการอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 2.14 ผลผลิตอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 2.17 และผลลัพธ์อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 2.38 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยรายการประเมินการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนในระดับตำบล

การประเมินการดำเนินงานของ สภาองค์กรชุมชน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
ปัจจัยนำเข้า	1.90	0.718	ปานกลาง
กระบวนการ	2.14	0.702	สูง
ผลผลิต	2.17	0.709	สูง
ผลลัพธ์	2.38	0.666	สูง
รวม	2.11	0.718	สูง

ภาพรวมของการพิจารณารายประเด็นระดับตำบล

จากการประเมินการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนในระดับตำบลแต่ละประเด็น สามารถสรุปได้ดังนี้

ประเด็นปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 1.90 อยู่ในระดับปานกลางพิจารณารายข้อ พบว่า สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสภาองค์กรชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.10 อยู่ในระดับสูง สมาชิกมีประสบการณ์ในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย 1.96 อยู่ในระดับปานกลาง คนในตำบลมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน มีค่าเฉลี่ย 1.99 อยู่ในระดับปานกลาง คนในตำบลรับรู้เกี่ยวกับการทำงานของสภาองค์กรชุมชน มีค่าเฉลี่ย 1.87 อยู่ในระดับปานกลาง งบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงานมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 1.74 อยู่ในระดับปานกลาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน มีค่าเฉลี่ย 1.68 อยู่ในระดับปานกลาง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.02 อยู่ในระดับสูง

หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน มีค่าเฉลี่ย 1.83 อยู่ในระดับปานกลาง

กระบวนการ (Process) พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 2.14 อยู่ในระดับสูง พิจารณารายข้อ พบว่า แขนงนำเข้าเรื่องสภาองค์กรชุมชนเพื่อขับเคลื่อนงานต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ย 2.24 อยู่ในระดับสูง มีการทำกิจกรรมในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ย 2.13 อยู่ในระดับสูง มีการประชุมสภาองค์กรชุมชนตำบลอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ย 2.24 อยู่ในระดับสูง มีการกำหนดเป้าหมายตำบลและมีการจัดทำแผนการขับเคลื่อนงาน มีค่าเฉลี่ย 2.20 อยู่ในระดับสูง มีการจัดเวทีเพื่อประชุมเสนอแนะความคิดเห็นในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย 2.14 อยู่ในระดับสูง มีการสรุปบทเรียนร่วมกัน มีค่าเฉลี่ย 2.08 อยู่ในระดับสูง มีการเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือกับเครือข่ายองค์กรชุมชนอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ย 2.14 อยู่ในระดับสูง มีการประสานการทำงานร่วมกับที่ประชุมสมาระดับจังหวัด มีค่าเฉลี่ย 2.21 อยู่ในระดับสูง มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย 2.13 อยู่ในระดับสูง มีการประสานการทำงานร่วมกับคณะกรรมการตามกฎหมายอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ย 1.92 อยู่ในระดับปานกลาง

ผลผลิต (Output) พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 2.17 อยู่ในระดับสูง พิจารณารายข้อ พบว่า มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกองค์กรชุมชนอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของชุมชนและของชาติ มีค่าเฉลี่ย 2.30 อยู่ในระดับสูง มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกองค์กรชุมชนร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย 2.14 อยู่ในระดับสูง มีการเผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกองค์กรชุมชนรวมถึงการร่วมมือกันในการคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 2.17 อยู่ในระดับสูง มีการเสนอแนะปัญหาแนวทางการแก้ไขและการพัฒนาต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 2.12 อยู่ในระดับสูง มีการเสนอแนะปัญหาและแนวทางการแก้ไข หรือความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการบริการสาธารณะให้กับหน่วยงานของรัฐ หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 2.12 อยู่ในระดับสูง มีการจัดเวทีเพื่อให้ประชาชนเสนอความคิดเห็นในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ที่มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ สุขภาพอนามัย และ

คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.06 อยู่ในระดับสูง มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรชุมชนในตำบลเกิดความเข้มแข็งและสมาชิกองค์กรชุมชนรวมตลอดทั้งประชาชนทั่วไปในตำบลสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย 2.21 อยู่ในระดับสูง มีการประสานและร่วมมือกับสภาองค์กรชุมชนตำบลอื่น มีค่าเฉลี่ย 2.17 อยู่ในระดับสูง มีการรายงานปัญหาที่เกิดขึ้นจากโครงการต่าง ๆ โดยตรงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย 2.03 อยู่ในระดับสูง มีการวางกติกาในการดำเนินกิจการของสภาองค์กรชุมชนตำบล มีค่าเฉลี่ย 2.16 อยู่ในระดับสูง มีการจัดทำรายงานประจำปีของสภาองค์กรชุมชน รวมถึงสถานการณ์ด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตำบลเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปทราบ มีค่าเฉลี่ย 2.15 อยู่ในระดับสูง มีการเสนอรายชื่อผู้แทนสภาองค์กรชุมชนตำบลเพื่อไปร่วมประชุมในระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบล จำนวนสองคน มีค่าเฉลี่ย 2.38 อยู่ในระดับสูง

ผลลัพธ์ (Outcomes) พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 2.38 อยู่ในระดับสูง พิจารณารายข้อ พบว่า สภาองค์กรชุมชนสามารถเป็นเวทีกลางเพื่อปรึกษาแก้ไข และพัฒนาชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.37 อยู่ในระดับสูง สภาองค์กรชุมชนสามารถทำให้เกิดความปรองดอง ความสมานฉันท์ขึ้นในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.37 อยู่ในระดับสูง สภาองค์กรชุมชนสามารถจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.39 อยู่ในระดับสูง (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยรายประเด็นการประเมินการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน
ในระดับตำบล

การประเมินการดำเนินงานของ สภาองค์กรชุมชน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
1. ปัจจัยนำเข้า			
1.1 สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสภาองค์กรชุมชน	2.10	0.578	สูง
1.2 สมาชิกมีประสบการณ์ในการดำเนินงาน	1.96	0.625	ปานกลาง
1.3 คนในตำบลมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน	1.99	0.696	ปานกลาง
1.4 คนในตำบลรับรู้เกี่ยวกับการทำงานของสภาองค์กรชุมชน	1.87	0.680	ปานกลาง
1.5 งบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงานมีความเหมาะสม	1.74	0.708	ปานกลาง
1.6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน	1.68	0.848	ปานกลาง
1.7 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน	2.02	0.717	สูง
1.8 หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน	1.83	0.754	ปานกลาง
รวม	1.90	0.718	ปานกลาง
2. กระบวนการ (Process)			
2.1 แก่นำเข้าใจเรื่องสภาองค์กรชุมชนเพื่อขับเคลื่อนงานต่าง ๆ	2.24	0.640	สูง
2.2 มีการทำกิจกรรมในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ	2.13	0.689	สูง
2.3 มีการประชุมสภาองค์กรชุมชนตำบลอย่างสม่ำเสมอ	2.24	0.700	สูง
2.4 มีการกำหนดเป้าหมายตำบลและมีการจัดทำแผนการขับเคลื่อนงาน	2.20	0.702	สูง
2.5 มีการจัดเวทีเพื่อประชุมเสนอแนะความคิดในการดำเนินงาน	2.14	0.713	สูง

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยรายประเด็นการประเมินการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน
ในระดับตำบล (ต่อ)

การประเมินการดำเนินงานของ สภาองค์กรชุมชน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
2.6 มีการสรุปบทเรียนร่วมกัน	2.08	0.709	สูง
2.7 มีการเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือกับเครือข่ายองค์กรชุมชนอื่น ๆ	2.14	0.700	สูง
2.8 มีการประสานการทำงานร่วมกับที่ประชุมสภาระดับจังหวัด	2.21	0.710	สูง
2.9 มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	2.13	0.688	สูง
2.10 มีการประสานการทำงานร่วมกับคณะกรรมการตามกฎหมายอื่น ๆ	1.92	0.708	ปานกลาง
รวม	2.14	0.702	สูง

3. ผลผลิต (Output)

3.1 มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกองค์กรชุมชนอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของชุมชนและของชาติ	0.690	0.690	สูง
3.2 มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกองค์กรชุมชนร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ	0.717	0.717	สูง
3.3 มีการเผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกองค์กรชุมชนรวมถึงการร่วมมือกันในการคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม	0.665	0.665	สูง
3.4 มีการเสนอแนะปัญหา แนวทางการแก้ไขและการพัฒนาต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	0.717	0.717	สูง

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยรายประเด็นการประเมินการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน
ในระดับตำบล (ต่อ)

การประเมินการดำเนินงานของ สภาองค์กรชุมชน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
3.5 มีการเสนอแนะปัญหาและ แนวทางการแก้ไข หรือความต้องการ ของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการบริการ สาธารณะให้กับหน่วยงานของรัฐ หรือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	2.12	0.707	สูง
3.6 มีการจัดเวทีเพื่อให้ประชาชน เสนอความคิดเห็นในการดำเนิน โครงการต่าง ๆ ขององค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ที่มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ สุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในชุมชน	2.06	0.729	สูง
3.7 มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ องค์กรชุมชนในตำบลเกิดความเข้มแข็ง และสมาชิกองค์กรชุมชนรวมตลอดทั้ง ประชาชนทั่วไปในตำบลสามารถพึ่งพา ตนเองได้อย่างยั่งยืน	2.21	0.686	สูง
3.8 มีการประสานและร่วมมือกับ สภาองค์กรชุมชนตำบลอื่น	2.17	0.694	สูง
3.9 มีการรายงานปัญหาที่เกิดขึ้น จากโครงการต่าง ๆ โดยตรงกับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาค รัฐที่เกี่ยวข้อง	2.03	0.718	สูง
3.10 มีการวางกติกากในการดำเนิน กิจการของสภาองค์กรชุมชนตำบล	2.16	0.712	สูง
3.11 มีการจัดทำรายงานประจำปี ของสภาองค์กรชุมชน รวมถึงสถานการณ์ ด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตำบลเพื่อ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปทราบ	2.15	0.719	สูง

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยรายประเด็นการประเมินการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน
ในระดับตำบล (ต่อ)

การประเมินการดำเนินงานของ สภาองค์กรชุมชน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
3.12 มีการเสนอรายชื่อผู้แทนสภา องค์กรชุมชนตำบลเพื่อไปร่วมประชุมใน ระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชน ตำบล จำนวนสองคน	2.38	0.690	สูง
รวม	2.17	0.709	สูง
4. ผลลัพธ์ (Outcomes)			
4.1 สภาองค์กรชุมชนสามารถเป็น เวทีกลางเพื่อปรึกษาแก้ไข และพัฒนา ชุมชน	2.37	0.663	สูง
4.2 สภาองค์กรชุมชนสามารถทำให้ เกิดความโปร่งใส ความสมานฉันท์ขึ้น ในชุมชน	2.37	0.658	สูง
4.3 สภาองค์กรชุมชนสามารถจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวิถี ชีวิตของคนในชุมชน	2.39	0.677	สูง
รวม	2.38	0.666	สูง

สรุปผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “การประเมินการทำงานของสภาองค์กรชุมชน ประจำปี 2558” ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ 1) เพื่อประเมินการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน ในด้านปัจจัยการนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยมีแบบสอบถามและการกำหนดประเด็นประกอบการสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการประเมิน เพื่อให้การเก็บข้อมูลเป็นไปตามขั้นตอน และตรงตามประเด็นอย่างครบถ้วนจากกลุ่มตัวอย่างในระดับจังหวัด จำนวน 272 ตัวอย่าง และระดับตำบล จำนวน 1,812 ตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 2,084 ตัวอย่าง รวมถึงการวิจัยเชิง

เอกสารในการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสถิติที่ใช้ในการประมวลวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน F-test และ Scheffe' โดยใช้โปรแกรม SPSS การนำเสนอข้อมูล จะเป็นการพรรณนาความจากตาราง เพื่อให้เห็นถึงค่าเฉลี่ยและระดับของการประเมินการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลลัพธ์ และข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา/ปรับปรุงต่อการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน ในการประเมินครั้งนี้เป็นการประเมินโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยประเมินผล (Evaluative Research) โดยเน้นการประเมินผลสรุปรวม (Summative Evaluation) ในส่วนที่เป็นผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นหลักและศึกษาสภาพของปัจจัยนำเข้า (Input) และกระบวนการ (Process) มีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่างที่สำคัญ ได้แก่ ผู้จัดการภาค และผู้ปฏิบัติงานสนับสนุนการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชนใน 6 ภาค รวม 12 คน คณะกรรมการที่ดำเนินการในที่ประชุมระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล จำนวน 2 คน ประธานคณะกรรมการสนับสนุนสภาองค์กรชุมชน จำนวน 1 คน หัวหน้าสำนักสนับสนุนสภาองค์กรชุมชน จำนวน 1 คน และมีการประชุมระดมสมอง (Focus group) ดำเนินการประชุมระดมสมองในประเด็นปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทสภาองค์กรชุมชนในฐานะหน่วยงานสนับสนุนที่มีอำนาจหน้าที่และบทบาทตามกฎหมายที่ได้จัดตั้งสภาองค์กรชุมชน

สรุปผลการประเมินเชิงปริมาณ

ผลการประเมินของสภาองค์กรชุมชนในระดับจังหวัด พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 2.14 ซึ่งหากพิจารณารายประเด็นปรากฏว่า ปัจจัยการนำเข้าอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.61 กระบวนการ อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 2.23 ผลผลิต อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 2.22 และผลลัพธ์อยู่ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ย 2.38 เพื่อเป็นการยืนยันถึงประเด็นความแตกต่างที่พบ ผู้ประเมิน ได้อาศัยสถิติ F-test เพื่อทดสอบความแตกต่างทั้งในภาพรวม และในรายประเด็น พบว่า มีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายภาคในภาพรวม ค่า F-test เท่ากับ 2.022 และ P-Value เท่ากับ 0.031 และในประเด็นผลผลิต ค่า F-test เท่ากับ 2.735 และ P-Value เท่ากับ 0.003 แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยสถิติ Scheffe' ไม่พบความแตกต่างรายคู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 0.05

ผลการประเมินของสภาองค์กรชุมชนในระดับระดับตำบล พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 2.11 ซึ่งหากพิจารณา รายประเด็นปรากฏว่า ปัจจัยการนำเข้าอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.90 กระบวนการ อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 2.14 ผลผลิต อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 2.17 และผลลัพธ์อยู่ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ย 2.38 เพื่อเป็นการยืนยันถึงประเด็นความแตกต่างที่พบ ผู้ประเมิน ได้อาศัยสถิติ F-test เพื่อทดสอบความแตกต่างทั้งในภาพรวม และในรายประเด็น พบว่า มีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายภาคในภาพรวม ค่า F-test เท่ากับ 7.263 และ P-Value เท่ากับ 0.000 และในประเด็นอื่นๆ ในทุกประเด็น ปัจจัยนำเข้า ค่า F-test เท่ากับ 7.471 และ P-Value เท่ากับ 0.000 กระบวนการ ค่า F-test เท่ากับ 5.934 และ P-Value เท่ากับ 0.000 ผลผลิต ค่า F-test เท่ากับ 9.795 และ P-Value เท่ากับ 0.000 ผลลัพธ์ ค่า F-test เท่ากับ 2.927 และ P-Value เท่ากับ 0.001

สรุปผลการประเมินเชิงคุณภาพ

ในการประเมินในครั้งนี้มีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) และมีการประชุมระดมสมอง (Focus group) ในประเด็นปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ต่อกลุ่มตัวอย่างที่สำคัญ เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทสภาองค์กรชุมชนในฐานะหน่วยงานสนับสนุนที่มีอำนาจหน้าที่ และบทบาทตามกฎหมายที่ได้จัดตั้งสภาองค์กรชุมชน สามารถสรุปผลการประเมินในเชิงคุณภาพได้ดังนี้

ประเด็นปัจจัยนำเข้า (Input) สมาชิกสภาองค์กรชุมชนส่วนใหญ่ยังมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ของตนไม่ชัดเจน รวมทั้งบทบาทหน้าที่ที่สภาองค์กรชุมชนที่เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาชุมชน ทั้งยังเห็นว่างบประมาณที่ได้รับเพื่อสนับสนุนสภาองค์กรชุมชนของบางพื้นที่ ไม่เพียงพอต่อการจัดกระบวนการสภาองค์กรชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่

กระบวนการ (Process) การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสภาองค์กรชุมชนต้องมีความเข้มแข็ง มีความรู้ ความสามารถ มีภาวะผู้นำ เพื่อนำพาชุมชนไปสู่ทิศทางการพัฒนาที่ดีขึ้น และสามารถแก้ไขปัญหาที่ได้รับจากการจัดประชุมได้ พร้อมทั้งมีวิสัยทัศน์และแนวคิดในการประสานงาน เชื่อมโยงเครือข่ายการพัฒนาที่มีความสำคัญ

ต่อชุมชนของตน

ผลผลิต (Output) การดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนได้เกิดผลดีต่อชุมชน สร้างการพัฒนาในรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง ชุมชนสามารถบริหารจัดการชุมชน ลดความขัดแย้งในชุมชน และสร้างแผนพัฒนาชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทของตนได้ ใช้วิถีวัฒนธรรม ความเชื่อที่มีในท้องถิ่นขับเคลื่อนการพัฒนาได้อย่างลงตัว และถึงแม้ว่าจะเกิดเพียงบางพื้นที่ของสภาองค์กรชุมชนเท่านั้น แต่ก็ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการพัฒนาที่มาจากฐานราก

ผลลัพธ์ (Outcome) การดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนสามารถเป็นเวทีกลางเพื่อร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ สามารถสร้างความสมานฉันท์เกิดขึ้นในชุมชน เพราะคนในชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันในสังคม และทำให้เกิดพลังทางสังคมที่มาจากรากฐานอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลการประเมิน พบว่า ค่าเฉลี่ยของภาพรวมการประเมินการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนในระดับจังหวัด และระดับตำบล ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ มีผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกัน คืออยู่ในระดับสูงเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นในบางด้าน เช่น ปัจจัยนำเข้าที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ซึ่งจากผลการประเมินในครั้งนี้ ผู้ประเมินมีข้อเสนอแนะที่สำคัญดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) การเริ่มต้นในการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนในแต่ละพื้นที่ควรศึกษาบริบทของพื้นที่อย่างเต็มรูปแบบ เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีข้อจำกัดต่างกัน โดยเฉพาะระบบการจัดตั้งที่เน้นเชิงปริมาณย่อมไม่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน ขณะเดียวกันการวางแผนระบบการบริหารจัดการแต่ละพื้นที่ก็ต้องอาศัยคนในชุมชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

2) ระบบงบประมาณที่จะหนุนเสริมสภาฯ ที่มีแผนยุทธศาสตร์ 5 ปีเป็นหลัก โดยในแผนปฏิบัติการจะมีงบประมาณของแต่ละปี ควรยึดการทำงานตามแผน เพราะในบางปีงบประมาณ งบประมาณส่วนที่มักถูกแบ่งไปใช้ในเรื่องอื่น ๆ ทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินการไม่เป็นไปตามแผน

3) แยกนาระดับจังหวัดควรได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาทักษะการทำงานในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับงานพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจมีสภาฯ เป็นแรงเสริมในการพัฒนาหาแนวทางที่เหมาะสมพร้อมทั้งให้งบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติม

4) ควรมีการประสานความร่วมมือโดยเฉพาะกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยถือเป็นนโยบายที่สำคัญของผู้บริหาร พอช. ซึ่งถือเป็นการขับเคลื่อนในระดับนโยบาย เพื่อให้งานในระดับพื้นที่สามารถดำเนินไปได้

5) ผู้บริหาร พอช. ควรมีนโยบายที่ชัดเจนเพื่อให้ความสำคัญกับงานสภาองค์กรชุมชน ซึ่งทุกวันนี้พบว่า กลไกอนุกรรมการภาค ผู้บริหารระดับภาค ให้ความสำคัญกับสภาองค์กรชุมชนแตกต่างกัน ทำให้สภาองค์กรชุมชนไม่สามารถหลอมรวมบูรณาการทำงานร่วมกับงานประเด็นต่าง ๆ ในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) สมาชิกของสภาองค์กรชุมชนจำนวนไม่น้อยยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเกี่ยวกับงานสภาฯ ซึ่งทำให้เกิดการใช้ศักยภาพของคนในพื้นที่ได้อย่างไม่เต็มที่ พอช. จึงควรเร่งให้ความรู้แก่สมาชิกให้เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน

2) สภาฯควรหาแนวทางให้การอธิบายบทบาทของตนให้เกิดความชัดเจน และเข้าใจแก่หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ตามวิถีทางและบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อให้เกิดการทำงานที่สอดคล้องกันอย่างเป็นประสิทธิภาพ

3) การจัดเวทีการประชุม การถอดสรุปบทเรียน หรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของสภาองค์กรชุมชนในแต่ละพื้นที่ควรได้รับการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง อาทิ การรวบรวมเนื้อหาสาระในแนวทางของงานวิจัยชุมชนในแต่ละปี

4) จากผลการประเมินในเชิงคุณภาพ พบว่า ประสิทธิภาพของขบวนจังหวัดในแต่ละแห่งแตกต่างกันมาก ทำให้การขับเคลื่อนงานไม่เป็นเอกภาพ ดังนั้น พอช. ควรให้ความสำคัญกับการคัดสรรขบวนจังหวัด โดยเน้นการมีส่วนร่วมของตัวแทนสภาฯ ระดับตำบล และควรมีการกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นเพื่อให้ได้ขบวนจังหวัดที่ดีมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5) ปัจจุบันมีหน่วยงานภาคีที่พร้อมให้การสนับสนุนสภาองค์กรชุมชน เช่น กองทุนสิ่งแวดล้อม สสส. สป.สช. ฯลฯ พอช. จึงควรหนุนเสริมการพัฒนาศักยภาพของสภาองค์กรชุมชนให้มีความสามารถในการประสานเชื่อมโยงเพื่อรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้

บรรณานุกรม

- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2557). รายงานประจำปี 2557. กรุงเทพฯ:
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
- สภาองค์กรชุมชน. (ม.ป.ป.). ความเป็นมาของพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน.
เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2558
จาก <http://www.codi.or.th/index.php/about-sapa>
- Rossi, P. H., and Freeman, H. E. (1993). **Evaluation: A Systematic Approach**
(5th ed.). Newbury Park, CA: Sage.
- Yamane, T. (1973). **Statistics : An Introductory Analysis**. New York :
Harper and Row.